

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szolgálatán, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Untertza 13. Lang et Schwarz, Földútca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitltér sora 20 kr.

## Előfizetés

## „Kolozsári Közlöny“-re.

Megjelen naponként egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é. Félévre 6 frt. o. é. Évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

Az előfizetés minden hó 1 és 15-ké-től megújítható.

A „Kolozs. Közlöny“ szerkesztősége.

## A bécsi világkiállítás.

A műcsarnok fából készített csinos csarnokok által összeköttetésben van a két külön műpavillon-nal, melyben a műkedvelők kiállítása („exposition des amateurs“) foglaltatik. A déli pavillonban Németország, Svéd- és Norvégország, Oroszország, Dánia és hazánk, valamint Ausztria műgyűjteményei vannak képviselve. Az északiban Franciaország s a többi nem európai tartományok. Mindaz a mit föntebb mondtam a katalógusról, itt is még nagyobb mérvben áll. Létezik ugyan a műkedvelői kiállításokról katalógus, de ez annyira megbízhatatlan, hogy a vele élőknek csak több bosszúságot okoz, mint élvezetet s könnyítést, s eléggé ismeretes azon tény, hogy a bécsi s az idegen lapok valóságos cikket közöltek, melyek telve voltak azon megbotránkoztató hibákkal, melyeket a katalógusok adatai tartalmaztak.

Végül még a géposarnokról kelene szólnom, mely az összesen mint 40,000 m<sup>2</sup> területet foglal. E roppant épület belseje szintén az iparpalota módjára az egyes osztályok szerint, szakokra van osztva. Laikusra nézve kevesebb érdekelt van különben szakemberek szerint bámulatosan teljes kiállítás. Az embergépeket lát és ismét gépeket. Csak hogy erről azt tudja, hogy francia gép, a m. sikáról, hogy angol. Így megy ez végig. Csupa kazán, gőzcső, kerék és henger. S az az örökös zaj, mely az embert elkábítja, s ugyszólván még azt a kis fogékonyságot is elfojtja benne, mely a gépvilág iránt addig meg volt benne. Legtöbb néző gyűl meg olyan gépek körül, melyek működésének eredménye azonnal tisztán látható. Így egy francia szoda-száppant csináló gép igen sok nézőnek örövendékesen, mert e cikket mindjárt helyben oly stadiumba hozza, hogy azonnal rendes céljára használni lehet. Az angol gépek között különben különösen kitűnnek a dörzsfékkészülékek, és a tűzőltő gépek. A francia kiállításnál a „Compagnie Fives, Lille“ hengerművei tűnnek ki, a svájcziban a szövőkészülékek és papírgépek, a belgiumban a Mont-Cenis átfurásánál használt eredeti furógép, a németországban a bányászati gépek, Ausztriában a Siegl-féle gyár kiállítványai, a magyar osztályban végre a Gams-féle gépek, s az első m. kir. gépgyár mozdonyai.

Alig hiszem, hogy volna helyiség a közkiállítás, melyet immár bevezetett szemlélő nem érint. Kiveszem természetesen a jelentéktelen vendéglőket, kisebb-szerű kiállításokat vagy produkciókat, stb. Elvezettem eleveket olvasóit a Práter főfőrsorától a szabályozott Dunáig, az iparpalota nagyszűrségétől a „falu“ egyszerűségéig. Megjártattam vele a kisebb kiállítási épületeket épüget, mint a nagyobakkat. Iskolákban voltunk és falusi házakban, láttuk a kelet mesés különbségeit, s a nyugat fejlett polgárosultságát. Mindezt felele a kiállítás, mindenkinek érdeket nyújtva, mindenkinek saját szakmájában hónapokig kimeríthetetlen anyagot szolgáltatva a tanulmányozására. Művész és iparos, tanító és hadvezér, ékszerész és földműves, a geográfus és a történetész, nagy emberek és a kis gyermekek találnak itten tanulni, tapasztalni és élvezni valót. Mindenki föl keresi azt, a mi előtte legérdekesebb, s tán heteket szentel annak, a mi mellett szomszédja észrevétel nélkül elhalad. De közönyös-ég az egész közkiállítás iránt csak eltompult, haladásra nem képes elmekben lehet.

A bécsi közkiállítás — legyen szabad e néhány szót befejezésül szólnom — minden tekintetben sikerült. Nem beszélék amaz ellenséges kö-

rülményekről, melyek az egész művet már-már kockáztattak. Valóban Bécs, a mellett, hogy oly szerencsés volt, harmadik fővárosává emelkedni Európának épen a közkiállítás létesíthetése által, épen ez éven sok csapás alatt nyögött. Ott volt a szörnyű „krach“, mely előbb-utóbb ugys bekövetkezett volna ugyan, s mely következményeiben bizonyosan áldáshozó lesz ép annyira, mint a hogy a közkiállítás látogatására kétségtelenül lankasztólag hatott. Ott vigyorgott s talán még vigyorgog az emberpusztító járvány réme, mely megfélemlített ezer bátoriant, s habár a rém, eddig szerencsésen elkerülte a „Kaiserstadt“-ot, mégis megjelenésének csak hírével is rendkívül ártott. A bécsi lakosság maga nem mutatkozott minden tekintetben éretnnek a nagy világmunkára. Mohón akarta megragadni az alkalmat s egy éjén át megtöltöni erszényét. Magának a városnak is óriási dolgot kellett még elvégezni, hogy az idegeneket méltón fogadhassa. De dacára mindezeknek az 1873-iki közkiállítás teljességére, óriási voltára, a legálvólabb nemzetiségek élénk részvételére nézve kétségtelenül fölötté áll mind az eddigieknek. A kiállítás fölírta kelet népeit, s összehozta ismét kelet és nyugot érdekeit épen egy arra alkalmas helyen. Az állam elég egy volt, s helyes politikája által megnyerte egy dörzsnak kivételével az összes nemzetiségeket. Senki sem akart visszamaradni, s anynyi küzdelem után végre sikerült a munka. Hiba mindenütt van, s hibákban még ma is színlódik e mű. Volt alkalmam nehányat közülük föl is említeni leveleimben. De mint egész, ismétlem, a jelen évi közkiállítás minden jogos igényt teljesen kielégít, sőt a nem túlzottakat hatalmasan megleti. Ma a nagy mű tartamának fele hátunk mögött van. A nemzetek megnezték s közegeik jó híret elvitték haza s elterjeszték otthon. Néhány hónap még, egy rövid negyedév, és még csak egy-két épület fogja maradni a területen az itt egykor kitart csodákat. A rotunda azonban megmarad, örök emlékeül az emberi szellem hatalmas voltának s az emberiség együttes haladásának. Ez fogja évszázadokig hirdetni a Bécsbe érkeznek az 1873-iki közkiállítás dicsőségét, melyről mi magyarok is több mint egy tekintetben büszkén mondhatjuk: „Nekünk is volt részünk benne.“

Bécs, aug. 18. Ma déli 1 órakor ment végbe a téli lovárdában az ünnepélyes díkiszta, melyen a főhercegek, az ittlévő idegen legmagasb uraságok, a ministerek, a központi hatóságok főnökei a diplomatai testület, a polgári és katonai hatóságok, a városi képviselő, a kiállítási biztmányok tagjai, a jurorok, a főigazgatóság tagjai és kiállítók voltak jelen. A kiállítás elnöke, Rainer főherceg egy beszéddel üdvözlő a protektort, Károly Lajos főherceget, mint Ő Felsége képviselőjét, s átnyújtá neki a nemzetközi jury munkálatait.

Károly Lajos fhg a beszédre ezt válaszolá: Nagy megelégedésre szolgál—ugymond—a nemzetközi jury tagjainak, feladózásteljes fáradságukért az uralkodó elismerését kifejezhetni. A nemzetek egyesített erejének teremtménye folytán a kiállítás a nemzetek kultur-érdekeinek teendő szolgálatot, a nemzetközi forgalmat élenkitendi, és mint a béke műve az államok közti barátságos viszonyokat újból megszilárdítja.

Erre a főigazgató felolvasá az odaírt diszoklevelek sorozatát, és az odaírt díjermek nyomtatott jegyzéke osztott ki a gyűlekezetben. Végül Leitenberger kiállító egy lelkesüléssel fogadott beszédben köszönetet mondott a kiállítók nevében Ő Felségének a kegyteljes gondoskodásért és gyámoltásért, melyben a kiállítást részesíté, s háromszoros „hoch“-ot mondott Ő Felségére.

## Legujabb táviratok.

Zimony, aug. 19. Mint hiteles forrásból értesülünk, meg ez év folyamában kezdik a szerb határvidéki vaspálya építését Zimony-Panna vonallal. A szerajevói főkonzul, Todorovics jelentéttel végett Bécsbe hivatott. Boszniában a helyzett bizonytalan.

London, aug. 18. A bonapártisták chislehursti értekezletén Rouher kijelenté, hogy a francia nép inkább fegyvert ragad, semhogy engedné,

hogy a trónt egy király biforolja. A bonapártisták egyelőre a köztársaságiakkal együttesen fognak eljárni.

Bécs, aug. 19. A nemzetközi statisztikai congressus állandó bizottmánya elhatározá, hogy az 1875-i statisztikai congressus Budapesten tartassék. Az ülés folyamában megjelent az okt.-ü.-minister, s a gyűlést üdvözölve, teljes részvételt fejezte ki a tárgyalások iránt, s néhány küldöttet bemutatott magának.

Páris, aug. 19. A Havas-ügynökség jelenti: Minthogy a Bilbaonál előfordult események alkalmával a carlista lövegek csakugyan a francia és angol hajókat találták, — az angol és francia parancsnokok abban állapodtak meg, hogy a carlistákat formászerint felszólítják lobogóik tiszteletben-tartására. Ezen felhívás azonban nem jelenti azt, hogy a carlisták hadfolytató felekül ismertettek el, sem némely spanyol lapnak a francia kormány elleni panaszait nem igazolja. A spanyol kormány mindig elismerte, hogy a francia kormány nem szünt meg irányában barátságos szomszédi modorban járni el.

Páris, aug. 18. A „France“ azon — már közölt — jelentésével szemben, hogy Audiffret-Pasquier hg. a fusio érdekében Bécsbe utazott, a „La Presse“ azt állítja, hogy a herceg nem hagyta oda Franciaországot. — Egy Bilbaóból érkezett sürgöny megerősíti azon közlést, hogy a carlisták, midőn a spanyol hajókra lőttek, a francia és angol hajókat megrongálták; ennőlfogva a francia és angol hajók előkészületeket tesznek, hogy a carlisták ellen fellépjenek.

Kopenhága, aug. 19. A német koronaherceg látogatása alkalmából ezt írja a „Faedrelandet“. A dán khg részéről helyes politikai tapintat volt a német khget látogatásra meghívni. Habár Dánia a maga igényeit Éjszak-Schleswigre nem is adta fel, még sincs ok rá, a kir. ház vendége irányában barátságtalanságot mutalni.

## A közoktatás ügye az észak-amerikai államokban.

(A Journal des Debats után.)

(Ezen ismertetés Hippeau tollából ered.)

Második cikk.

Az Egyesült-Államokban, mint már láttuk, a nyilvános iskola nem csupán az első életkor oktatására van rendeltetve, hanem azért van felállítva, hogy az 5-ik életévtől a 18-ig mind a két nembeli gyermek teljes nevelést nyerhessen. Azon elv, mely szerint a nyilvános iskola szervezte van, a községek azon föltétlen joga, miszerint önmaga szabályozhassa azt, mit legelőnyösebbnek tekint azon érdekekre nézve, melyek őt különösen illetik.

Mindegyik állam törvényhozása meghatározza az igazgatások jogkörét és hatalmát, azonban joga csak eddig terjed: A polgárok választják ama hivatalnokokat, kikből az igazgatóságok állanak. Mihelyt egyszer ezek meg vannak alakítva, a nélkül, hogy bármiben is korlátozva lennének, maguknak kell gondoskodniuk a szervezésről s a gondjukra bízott érdekek kezeléséről.

A syndikusok, vagy gondnokok (troustees) vannak megbízva a szabályok s különösen azok végrehajtása felett őrködni, melyek megtiltják a felekezeti szellemnek az iskolába való bevezetését, már akár a könyvek, akár a vallási oktatás által. E szerint az oktatás világi, valamint ingyenes és kötelező.

Az Egyesült-Államokban nem hiszik azt, hogy a családok szabadságát s függetlenségét megsértenék az által, hogy az iskolák látogatását kötelezővé teszik. Épen nem képzelik azt, hogy ezáltal a szülők megfosztatnának a gyermekek fölötti gyámságtól. Mivel az iskolák a bizottmányok felügyeletére vannak bízva, ez utóbbiaknak kötelességek akkép járn el, hogy azok a polgárok lehető legnagyobb számára, s következéské az egész társadalomra nézve hasznosak legyenek. A törvény nem kényszeríti a szülőket arra, hogy a gyermekeket a nyilvános iskolákba küljék, hanem arra kényszeríti, hogy azoknak megadják a nevelést, bármint legyen is azon eszköz, melyet ők e célra használnak.

Az államnak szüksége van tanult polgárookra; a szülők választhatnak a saját házukban adott

s azon nevelés közt, melyet a gyermekek a magán- vagy nyilvános iskolákban nyernek; de azoknak nincs joguk a nevelés s a tudatlanság közt választani.

E szerint föltétlenül szabadok maradnak az eszközökre nézve, csak hogy a kiszabott célt elérjék. Általában a különböző állapotú gyermekeket ugyanazon iskolákban gyűjteni össze, azokat ugyanazon padokra ültetni s közös nevelésben részesíteni, legbiztosabb eszköz arra nézve, hogy a nemzetben megőrizessék az egyenlőség ama szelleme, mely a valóban demokratikus intézmények alapfövénye. Ott nem ismerik a büszkeség s hiúság amaz érzelmét, mely sértő megkülönböztetést állít fel azon iskolák közt, melyekbe ingyen felvétetnek a szegény családok gyermekei, s azon fizető iskolák közt, melyek csupán a vagyonos vagy gazdag osztályok gyermekeit fogadják be. Az Egyesült-Államok elemi iskolája az első fúsió a társadalom különböző osztályai közt; míg az európai nemzetek elemi iskolája felállítja, s némileg szentesíti a társadalmi osztályok egyenlőtlensége s különválasztásának kiindulási pontját.

Az Egyesült-Államok példája határozott módon felel meg azon ellenvetésekre, melyek néha a polgárság gyermekei s a nép gyermekeinek ugyanazon iskolákban való egyesítése tárgyában hozatnak fel. Ama rendszer, mely érintkezésbe hoz oly fiatal embereket s fiatal leányokat, kik megkülönböztetett modort, correct s tiszta beszédmódot hoznak magukkal, és oly ugyanazon korbeli gyermekeket, kiknek szülők csak hiányos nevelést adhatnak, nem azon hatást idézi elő, hogy az előbbieket elveszítsék az őket kitüntető előnyöket, hanem azt, hogy azokban az utóbbiak is részletessenek; nem azt, hogy az előbbieket leszállítsassanak, hanem hogy a többiek is azok színvonalára emeltessenek fel.

Rendesen a leányok ez osztálynak jobb oldalát s a gyermekek annak baloldalát foglalják el. De nagy számú iskolákban ezen különválasztás nem létezik.

Több osztály foglal helyet ugyanazon időben egyetlen nagy teremben, csupán néhány alacsony zárfa által választva el. Hippeau szerint semmi sem lehet kellemesebb, mint mindezen egyesített s ugyanekkor szétosztott osztályok látása, melyek közül mindegyik külön oktatással s külön tanítókkal bír, s együtt működnek az igazgató szemei előtt, ki egy tekintet azok egyetemét átollelheti. Naponként több ízben eltávolíttatnak a zárfaok, s ekkor a különböző osztályok csak egyetlen osztályt képeznek. A zongora hallatszik, az összes gyermekek indulókat s visszaindulókat hajtának végre, erre visszajönnek rendben, újra elfoglalni helyeiket, már akár kardalok éneklése, akár gimnasztikai mozdulatok végrehajtása végett. Ezen különböző gyakorlatok szerencsés változatosságot idéznek elő az osztály s a sajátkép ugynevezett tanulmányok foglalkozásai után.

Amerikában a két nembeli fiatal egyéneknek ugyanazon intézetekbeni egyesítése s egy közös nevelésben való részvétele jelenleg általában ugy tekintetik, mint a mely sokkal több előnyt, mint hátrányt nyult.

Hippeau igen érdekes részleteket közöl az oberlini főiskoláról, melyben ugyanazon házban, ugyanazon osztályokban vannak egyesítve a tudományos és irodalmi gyakorlatok nagy részében 15 — 18 éves fiatal emberek s fiatal lányok, az oktatás ugyanazon fokozatában részesülve.

„Az első években a kis Oberlin falu, csekély számú lakókkal bírván, nem nyújthatá a növényeknek ama családi növeldek előnyét, melyek rendesen szervezkednek az amerikai főiskolák szomszédságában. Ezért az új intézetnek a hálótermek rendszerét kelle elfogadnia, s elkülönözött épületek fogadnak be a két nembeli növényeket. Abban, mely a fiatal leányok számára volt szánva, oly éttermek állítottak fel, hova a fiatal emberek beocsátattak, ugyanazon asztaloknál való étkezés végett mint nő tanuló-társai. — Jelenleg a lakások száma növekedett s a növények nagy számmal találhatják fel nevelőintézetüket magán családjuknál. Mindazáltal a fiatal leányok főiskolái még most is 100 szobával bír, s 200 növendék foglal helyet az éttermekben. Vannak oly családok, melyek csupán leányokat fogadnak fel növeldebe, más családok pedig mindkét nemű növényeket felfogadnak.

A főiskolában van egy igazgató a fiatal emberek számára, egy igazgató a fiatal lányok számára, kik különös felügyelet tárgyai több hölgyek, nagy részint hajlani tanárok özvegyei részéről. A mi a rendet, a fegyelmet, a tanulmányok szabályszerűségét illeti: ezt általában a növendékek józan értelmével s bölcsességére bízják. A fiatal emberek bebozsátathatnak a fiatal lányok által lakott háza-ba bizonyos órákban, pl. a théa-s órájától fogva esti 7—8 óráig. — A fiatal lányok részéről jelen lehetnek a felolvasásokon, az értekezleteken, melyek este a főiskola termeiben történnek. A két nembeli növendékek együtt tehetnek sétákat gyalog vagy lóháton, csak hogy ne lépjenek ki a falu határából, kivéven bizonyos ünnepeknél. Egyébiránt egyik osztályból a másikba átmenetel közben együtt járnak csoportonként szabadon s a nélkül, hogy más fegyelmre lennének szorítva, azonkívül, melyet a rend s illedlemnek oly megszkósása szab rájuk, mely már természetük-ké vált.

Az oberlini főiskola igazgatói, hogy a két nembeli fiatal embereknek ugyanazon intézetben való egyesítését, s ugyanazon tanulmányokban való közös részvételét igazolják, több mint 30 évi tapasztalást hoznak fel. Ők nem lennének sem elég-gé vakok arra nézve, hogy ne lássák a visszaéléseket, sem eléggé kivetkőzötték az erkölcsiségből, hogy azokat elűrjék. Ezen egyesítésből először is nagy pénz-, és erő-meggazdálkodás ered. Az összes oktatási eszközöket, mind az osztályok anyagszerit, s a munka-eszközöket, mind a legkitűnőbb férfiak közül válogatott tanárok számát illetőleg, meg kellene kettőszorozni, ha a két nem elkülönözve neveltenék fel. Tehát a főiskola szervezte az oktatás legmagasb fokát adja meg a növendékek legnagyobb számának, a lehető legkisebb költséggel.

Ezen rendszer egészen a családok előnyére szolgál. — Leggyakrabban a férfi- és nőtestvérek Oberlinbe jönnek, hogy együtt végezzék a tanulmányi folyamatokat, a mi mindnyájukra nézve a legjobb hatásokat idézi elő. Mindegyikük örül a többiek jelenlétének fölött; a nőtestvér a fiúvérben természetes támasza talál. — Azon óhaját, hogy ekkép egymás közelébe helyeztessenek egy ugyanazon család tagjai, számos helységekben alkalmat szolnáltat egy felsőbb leányiskola felállítására, egy férfi gyermekek főiskolájának szomszédságában. Mindkettő nyer ezen egymáshoz közel helyezésben. Csakhogy sokkal több felügyelet szükséges akkor, midőn azok elkülönözött intézetekben tanulnak, mint akkor, midőn ugyanazon intézetben vannak egyet-sítve. A bigelowi másodfoku iskolában South Bostonban a két nembeli fiatal emberek egyesítve vannak; sőt még az osztályokban is a padok össze vannak vegyítve. Ugy hiszem, ezt Franciaországban nem igen lehetne utánozni. Annai bizonyos, hogy Hager, a west-roxburri felsőbb iskola főnöke, Boston közelében, a massachusettsi legnagyobb képességű tanárok egyike, 16 évi tapasztalás után azt bizonyítja, hogy a midőn a két nembeli gyermekek ugyanazon iskolában vannak egyesítve, sokkal kevesebb vonzalom létezik köztük, mint akkor, midőn külön iskolákban neveltenek fel. Azok egymásra nézve olyanok, mint férfi- és nőtestvérek.

A két nembeli növendékek közt, kik ugyan azon tanulmányokat folytatják, hámulatos verseny létezik.

## Közlemények a magy. kir. honvédelmi miniszterium működéséről 1867—1872.

A miniszter megbízásából hivatalos adatok alapján írta Asbóth János, magy. kir. honvédelmi miniszteri titkár.

### IV. A védtörvény.

Az 1868-ik évek a honvédelmi miniszteriumra nézve legnevezetesebb mozzanata a védtörvények hozatala volt.

Valamint ezeknek előkészítésében és megalkotásában kiváló része volt a miniszteriumnak egy-felől, egy e törvények másfelől kiváló állást adtak a honvédelmi miniszteriumnak, tágas és nagyfontosságú hatáskört szabván eléje.

Az utóbbi évek hadi eseményei egyfelől, politikai eseményei másfelől előadhatatlanná tették a védügyek gyökeres reformját úgy tulajdonképeni katonai, valamint politikai irányban is. Felismerte e szükségletet és politikai irányban részben már keresztil is vitte e reformot a tvhozás az 1867. XII. t. cz. 5., 10., 12., 13., 14. és 15-ik §§ ban és a 13 §-ban előkészítette a reformot katonai irányban is. Ugyanezen szükség van kimondva és ugyanezen reform van közel kilátásba helyezve az ez évi IX. t. cz. 2. §-ban is kimondatván iten, hogy „a tvhozási uton jövőre életbe léptetendő védtörvény minden kedvezményei szintugy, mint terhei és kötelezettségei a most kiállítandó ujonczokra is kiterjesztendő lesznek.”

Az 1868. évben a magyar ezredekhez szükséges ujonczok megajánlása tárgyában a m. kir. honvédelmi miniszterium által előterjesztett tvjavaslat ezeket szintén kimondván, e szabványt még oda bővítette ki, hogy e kezdemények és terhek „nem csak a tényleg kiállítandó ujonczokra, hanem ata-

lában mindazokra is kiterjesztetnek, kik a kijelölt három évi korosztályból sorshuzás alá esnek, de be nem soroztatnak; — közös volt ezenkívül mind a két törvénnyel még azon elv is, hogy „az állítandó ujonczok egyedül magyar ezredbe soroztassanak, noha nem ellentét az ország. hogy „kiváltképen a technikai fegyveremekhez is adassanak oly egyének, kik képzettségük által oda alkalmasnak mutatkoznak.”

Megjegyzendő, hogy ezen elvek consequentiájában a védügyek törvényhozási rendelkezései a Felsőház kezdeményezéséből a közös hadügyminiszterhez 1868-ik évi aug. hó 6-án intézett királyi rendelettel még azt is elrendelni méltóztatott, hogy: „az életbe léptetendő új védtörvénynek s az ország ismételve nyilvánítt kívánatának megfelelőleg, egyszersmind pedig a hadsereg czélszerű szervezése érdekében is, a magyar korona országából kiegészített ezredekhez és csapatokhoz, — a mennyire lehetséges, — egyedül az ezen országokban született tisztek osztassanak be.”

Igy levén előkészítve a nagy reform mű, a törvényhozás 1868-ban már azon helyzetben volt, hogy a m. kir. honvédelmi miniszterium által bemutatott törvényjavaslatok alapján ez ügyet az ez évi ujonczozási törvénnyel együtt vehette tárgyalás alá.

A miniszterium, alapul véve a közelebbi évek nyomós tapasztalatait, több külállam, de jelesen Poroszország védtörvényét, a monarchiának gyökeresen megváltozott politikai viszonyait, és az országnak jogosult aspiratióit, az 1867. XII. t. cz. 13. §-ának értelmében a monarchia másik részének kormányával egyetértőleg, még az 1867-ik év folyamában látott hozzá e tvjavaslatok elkészítéséhez.

Minél nagyobb horderejű lépést készült megtenni, annál érthetőbb, ha gondosan, sőt aggodva vizsgálta, vajon jó uton indul s jó irányt vesz-e? A legnagyobb horderejű s következményeiben alig kiszámítható lépések egyike előtt állt, mikor tárgyalás alá vette a véderőre vonatkozó, s az 1867. évi XII. t. cz. 13. §. alapján keletkezett tvjavaslatokat.

A miniszterium úgy volt meggyőződve, hogy ily nagy horderejű tárgyban megnyugvással csak olyan intézkedéseket ajánlhat, melyek a mellott, hogy a multnak természetes továbbfejlődését köpezik, egyszersmind megfelelnek a czélnak és a fennálló helyzet követelményeinek is. Az elkészített három törvényjavaslat küllömbőség nélkül egy nagy elven nyugszik, mint közös alapon: a védkötelezettség egyetemességének nagy elvén. Megnyugvására volt a miniszteriumnak, hogy ez elvet multunk jól ismeri. A magyar szent korona minden tagja hadkötelezett volt eleitől fogva, s 1848., mely ama koronának e hon minden lakóját tagjává avatá, ép ez által, küllömbőség nélkül hadkötelezetté is tette azt egyszersmind. A mi tulajdonképen már akkor megtörtént, az most ezen törvényekben és által nyilnt kimondatott oly hozzáadással, hogy a kötelezettség nem csak egyetemes, de személyesen is teljesítendő. Kimondását kívánta és igazolta egyfelől az örök igazság, mely nem enged küllömbőséget tenni a legdrágább adó, a véradó, kötelezettségében; kívánta és igazolta másfelől a parancsoló szükség s az állambiztonság igény-létére való köteles tekintet. Mert csak az általános védkötelezettség alapján lehet teremteni és fenn is tartani oly fegyveres erőt, a minőt fentartani a monarchia kénytelenítetett, ha nem akarta vala sorsát a mások kegyelmére bízni.

Minden állam kénytelen a másokéhoz szabni védtörvényét. E téren nincs absolute nagy és absolute kicsiny; elég az, a mi viszonylag a másokéhoz hasonlítva elég.

De az általános védkötelezettség kimondásával még csak az alap volt megnyerve; jó és alkalmas ugyan, de mégis csak alap. Kérdés volt: mit kell reá tenni, hogy a mult természetes továbbfejlődésének s a czél és a helyzet követelményének megfelelő legyen a megteremtendő véderő.

Általán tudva van, hogy a honvédelemnek hazánkban addig teljesen egyöntetű rendszere 1715-ben elveszté némileg egyöntetűségét. Az addig egyedül létezett fölkelés mellé, nem annak helyébe — állandó katonaság fogadásra rendeltetett el a nevezett éven, minek folytán a fölkelés által kepezett tisztán nemzeti haderő megsűnt egyedüli lenni, s csupán háttérül maradt fenn azon, a törvény szavai szerint erősebb és rendezett seregnek, a mely, ugyancsak a törvény szavai szerint egy bel- mint külföldiekből volt felfogadandó.

A kor irányával egyezőleg történt, ha a felkelés mindinkább vesztett súlyából az állandó hadsereggel szemben. De nem ényezett el; törvénykönyvünk mutatja, hogy p. o. az 1827. törvényhozás a hosszú béke közepette is gondoskodott arról.

Követte tehát a miniszterium az épen felmutatott történelmi ösvényt, nem csupán rendes katonaságból, nem is csupán honvédségből és népfelkelésből, hanem ezek mindegyikéből alakítván az általános védkötelezettség alapjára fektetett azon véderőt, mely viszonylag s így általában is elégnek volt mondható. Ez által az öröklött alapon épített

ugyan, de megfelelő reformálván az ősi intézményt, és azt új életre költve fel.

Elmített törvényjavaslatok a monarchia mindkét állama területére és népességére nézve a practica sanctioban kitűzött czélnak, a közös védelemnek érdekében, a közelebbi 10 évre 800,000 főben állapítják meg a szárazföldi és tengeri hadsereg teljes létszámát, a határőrséget ide nem számítva. Ehez járul azon honvédsereg, mely Magyarországon egyelőre 78 gyalog zászlóaljban s 28 lovas században állapított meg, de melynek egész ereje s létszáma a honvédkötelezettek mennyiségétől tetetett függővé.

Ez erő kiegészítésére hivatott a népkelés. Ez erő mérveire nevezve irányadók voltak az akkori tényállásnak megfelelő következő adatok:

Orszországnak volt 827,350 főnyi rendes hadserege, 410,427 főnyi helyi katonasága s 229 ezer 223 főnyi nem rendes serege.

Az éjszak-német szövetségnek volt 843,394 főnyi rendes hadserege, mihez 185,552 főnyi honvédsereg járul, nem is említve azon igen jelentékeny, mert 200,171 főnyi erőszaparatást, melyet nevezett szövetség a délnémet államokkal kötött katonai egyezményekből vont.

Ez erőknél nem volt kisebb Franciaországé, melynek rendes hadserege teljes hadi létszámában 800,000 főre rugott, a melynek nagyobb fele folyvást a zászlók alatt állt. Ehhez járul még az 550,000 főnyi mozgó nemzetőrség.

Tagadhatlan, hogy a törvényjavaslatokban tervezett haderő, habár az épen mondtak szerint csak annyira közelíti is meg a többi nagyhatalmak haderőjét, hogy szükség esetén a védelem terén birjon megmérkőzni azoknak bármelyikével is, jelentékenyen meghaladja azt, mi fölött a monarchia addig rendelkezett s minek sulya alatt is már-már leroskadott, rongált pénzügyi viszonyai folytán. És ha az erőnek mind a mellett is fokozását kétlen szükségnek mutatja a fentebbi számokra vetett csak egy pillantás is: nem maradt fenn más, mint módját keresni, miként legyen eszközölhető ez erőnek kívánt fokozása, a nélkül, hogy béke idején az eddiginél nagyobb mérvben vételessé igénybe az állam pénzereje. E módot csak a sorhadi szolgálat idejének alábbszállításában, ellenben tartaléki s illetőleg a honvédségi évek szaporításában lehetett feltalálni.

Épen ezért a törvényjavaslatok az activ szolgálat éveinek számát 6-ról egyszerre felére, sőt a magasb képzettségűekre nézve egyetlen évre tervezék alábbszállítani, ilyként ép oly rövid időre szabván azt, mint szabva volt az egészen kétség-telenül fejlettebb népu éjszak-német szövetségben s mint nincs ezenkívül sehol. A monarchiának, népeire nézve oly küllönböző műveltsége mellett ezt csak annál fogva lehetett mérni, minthogy a véderőről szóló törvényjavaslatban egyébkép nyújtott mód azon hátrányok elkerülésére nézve, a melyek küllönbön bekövetkeztek volna.

Igy az előterjesztett törvényjavaslatok általán teljesen megóvták az 1867-ik évi XII-ik törvény-cikkben és által az ország részére nézve e téren fenntartott jogokat; egészen tekintve egyiránt megfeleltek azok a fejlődés, a czél- és időszzerűség követelményeinek nem csak, de a közgazdaság és közművelődés, következve a nemzeti emelkedés igényeinek is az által, hogy midőn az állam véderőjét egy mennyiségileg mint minőségileg nagy mérvben fokozták, egyszersmind kisebbiték a békelétszámot általában s az értelmiséget illetőleg küllönbösen is, megrövidítvén az activ szolgálat idejét, ép ott nyújtván így a legnagyobb könnyítést, hol az a nemzeti életre legtermékenyítőbb, de nyújtván a nélkül, hogy azt a véderő rovására tennék.

Mindez okoknál fogva elfogadta a törvényhozás az előterjesztett javaslatokat azon alakban, melyben azok az 1868-ik XL-ik („A véderőről”) XLII-ik („A honvédségről”) és XLIII-ik („A népfelkelésről”) törvénycikkben törvényekké váltak.

## Külföldi hírek.

Konstantinápolyból jelentik, hogy a persa sah 18-án délben oda érkezett. Az erődök s az ott állomásozó idegen hadhajók egy része annak megérkezését üdvözölte. Az ottani persa gyarmat számos kibérelt gőz-ökon a sahnak a márványtengeri eléje ment. A szultán tüstént a hajóra ment s a sahot a Beglerbeg-palotába vezette, a hol az egy negyed óráig mulatott. Erre csakhamar a sah a Dolma-Bag-cse-palotában viszonzá a szultán látogatását.

Madrid, aug. 17. A carlisták Bilbaonál az öböl mindkét partján foglaltak állást, s több spanyol, angol és francia hajókra lödöztek, melyek ez által megrongáltattak. Több személy megsebesült vagy megöletett. A carlisták nem tarták tiszteletben a vörös kereszttel ellátott lobogót.

A „Times” levelezője Alicanteből 15-ről ezt írja: Jelenleg öt angol, három olasz s egy amerikai hajó van az esconveras-i öbölben 3 spanyol hajó azokra tegnap reggel tüzelni kezdett. Néhány lövés váltatott, de semmi kár sem történt.

Carthagénában minden előkészület megté-tetik egy hosszas küzdelemre. A közbiztonsági biztalmány megparancsolá, hogy minden 16 éven

felüli férfi harcosnak tekintessék. A katonai élel-mi felügyelőség felhatalmaztatott, minden élelmi szeri felosztás végett lefoglalni. A boltok be van-nak zárva, s kényszer-forgalmu papirpénz kibo-csátása rendeltetett el.

Páris, aug. 17. A republikánus unio tegnap gyűlést tartott. Az előterjesztett jelentés említett tesz ami kevésbé kedvező fogadtatásról, melylyel a monarchikus eselszövények a megyékben talál-koznak, és mondja: A republikánus demokratia el van határozva beváró, óvatos és szilárd magatar-tását folytatni. Azon megyékből, melyekben kép-viselők lesznek választandók, a republikánus je-löltek győzelmével biztató jelentések érkeznek.

Páris, aug. 16. Mint az „Ag. Hivas” jelenté a császári hg a bonapártista notabilitások fogadta-tása alkalmával Chislehurstban kijelentette, hogy hū marad a nemzeti souverainitas elvehez és ezen dy-nastikus jelmondathoz: „Mindent a népert és a nép által.” Thiers Mühlhauzenen átutaztában a lakosság által hangos üdvökláltásokkal fogadtatott. Ő ma utazott el Baselbe.

A „Times” párisi levelezője 14-ről írja, szó sines arról, hogy a nemzetgyűlés a kitűzött idő előtt összehivatnék; erre mutatnak egy igen nagy befolyásu egyénnek következő szavai is: „Mi nem óhajunk egy monarchiát összehozni, hanem azt szilárd alapra akarjuk fektetni. Néhány hónapi idő semmi fontossággal sem bír sem az országra, sem Chambord grófra nézve. Mindkettőnek ideje lesz az elmékedésre, Franciaországnak a fölött, hogy mi-vel tartozik önmagának; — s a hercegnak a fő-lött, hogy mivel tartozik Franciaországnak.” A fusio párhivei a legnagyobb bizalmat helyezik Chambord gróf szándékaiban, s azt állítják, hogy ha ő nem lenne hajlandó saját trónrajutását lehetővé tenni, ő már eddig lépéseket tett volna az iránt, hogy e pont iránt saját nézeteit közölje az országgal.

A baloldal felügyeleti bizottmánya 13 án érte-kezetet tartott Jules Simon lakásán. A jelenlévők azon véleményben voltak, hogy a baloldali köve-teknek a velük összeköttetésben álló összes bal- és jobbcentrumbeli követeket arra kellene felhívniok, hogy írásban fejezzék ki nézeteiket azon kísérletek iránt, melyek most a monarchia helyreállítása végett tételenk.

Madrid, aug. 17. A cortes 173 szavazattal 25 ellen elfogadta azon törvényjavaslatot, mely-szerint 80 ezer főnyi tartalékos hivatik be. Remé-lik, hogy a cortes bizottmánya és a pénzügyminis-ter közt ma tartandó értekezésen a bon-tulajdono-sok és a deficitre vonatkozó törvényjavaslat tárgyá-ban kiegyezés létesül. A carthagénai fölkelők meg-nyiták a bagut és 1500 gyalogságot fogva rezték fel. A bilbaei hatóságok elhatározták, hogy idegen tüzértiszteket szolntnak fel szolgálatra, ha a spanyol tisztek megtagadnak a szolgálatot.

Washington, aug. 17. A kincstári titkár el-rendelé, hogy az 1862-ki bondsokból 15 millió dollar értékű fizetessék vissza.

Perpignán, aug. 18. A carlisták Balsareny mellett megverettek, s ennek következtében a Ber-ga előtti hadállásokat odahagyták.

A Barga elleni támadás 13. d. e. 10 órakor kezdődött meg. D. u. 3 órakor a város egészen lánban állott. Barcelonából csapatok küldettek Ber-ga fölmentése végett.

Ama csapatok, melyek Granadát és Murciát elfoglalták, tüstént Carthagénába küldettek.

Cluzeret tábornoknak egy hadsegede fogatott el Sevillában, valamint egy „Az Indian” név alatt ismeretes francia demagóg, kérészt vett a legujabb zavargásokban.

Konstantinápoly, aug. 16. A török nagy-vezér és Mohsin Khan kíséretükkel délután 1 óra-kor a Dardanellákba érkeztek. A perzsa sah éjjel váratik oda.

Dardanellai állomás, aug. 17. A perzsa sah ma deiben ide érkezett; átkelés közben viha-ros idő járt; a tenger azouban csak kevés há-nyatott volt. A sah ma este elutazik és holnap dél-előtt 11 órakor Konstantinápolyba fog érkezni.

## UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, aug. 21.

— Hátralékban levő t. előfizetőin-kezt kérjük, méltóztassanak az illető összege-kezt hozzánk mihamarabb beküldeni.

A „Kol. Közl.” szerkesztősége.

— A király ő felsége szent-pétervári ut-jára vonatkozólag Bécsből következőket írják a „Bohemia”-nak: „Alkalmam volt már korábban megemliteni, hogy a császár környezetében tudomással bírnak ugyan azon szándokáról, hogy a czár látogatását Pétervárott viszonzozza, de nem arról, hogy e szándokát már a legközelebbi időben va-lósítani fogná. Még ma is úgy áll a dolog, és mi sem mutat arra, hogy a készülések az ilyen ultra megindítottak volna. Ez ügyben természetesen egye-dül az uralkodó elhatározása mérvadó, és csak any-nyit lehet állítani, hogy ilyenről eddig még semmit sem tudnak. Ő felsége egyelőre Ischlebe marad, in-nen talán kirándulást fog tenni Gasteinba a német császár látogatására, mi azouban a magas fürdőven-dég iránti tekintetből minden hivatalos pompa nél-kül fogna megtörténni, ezután pedig f. hó 28-án

8 felsége a csapatok megvizsgálására fogna indulni Pettauba, Linzbe s Olmützbe. Ez ut alkalmasint szeptember közepéig fog tartani, mely időtáiban megint fejedelmi vendégek váratnak ide.

— **Benndorf és Hirschfeld** prágai egyetemi tanárok, az osztrák kormány felszólítására, a régi főiratok tanulmányozására Erdélyben korutat tesznek.

— **Színházunkhoz** a téli idényre szerződött Gerecspar' tegnap utazott pár napi itt mulatás után a M.-Vásárhelyt működő szintársulathoz, előre örülünk azon élvezetes estvéknek, melyekben a derék művész pár M.-Vásárhely közönségét ottmulatása alatt részesítendi.

— **Vélis Simon**, természet (viz) orvosnak, vasárnap aug. 24-én d. u. 5 órakor a „vizgyógyintézet” kerti helyiségében III-ik nyilvános, népszerű előadása. Targyai: I. A gyógyszeres gyógy mód” (Allopathia) múltja, jelenje és jövője. 10 perc szünet. „Utasítás” és „Egészségi szabályok” című röpiratoknak kiosztása. II. „Miért megyen át oly gyakran a cholera typhusba?” Szakértők s nem szakértők egyiránt szívesen látatnak. Kolozsvárt, aug. 21. 1873. Kedvezőtlen idő esetében 25-én vagy az azt követő legelső kedvező napon.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter Müller Jenő fogalmazót első osztályu fogalmazóvá léptette elő. — Továbbá kinevezettek Hinléder Emil, és Saczke Alajos szemlések pénzügyőri biztosokká a kolozsvári kerületben.

— **Apahida. Kolos-Kara** Virágosvölgy és Gyéres vasuti távirdaállomások a kolozsvár-kosárdi vasutvonalon magánsürgönyök felvételére is felhatalmaztattak.

732—1873 tan. eln. sz.—**Kimutatása a Kolozsvár sz. kir. városban uralgó cholera járvány állásának 1873-ik évi jun. 18-tól kezdve 1873 évi augusztus 20. este 12 óráig.**

| Helység neve<br>Kolozsvár sz.<br>kir. város | Julius 1. 1873. | Helység | Lakosság | A betegség<br>kiosztása | Beteg ma-<br>rad | Szapor-<br>dott | Összesen | Ezek bol              |              |                                     |                       | A járvány egész tartá-<br>ma alatt ósz. mai napig |                       |              |              | Jegyzés. |
|---------------------------------------------|-----------------|---------|----------|-------------------------|------------------|-----------------|----------|-----------------------|--------------|-------------------------------------|-----------------------|---------------------------------------------------|-----------------------|--------------|--------------|----------|
|                                             |                 |         |          |                         |                  |                 |          | meg-<br>gyo-<br>gyult | meg-<br>halt | gyo-<br>gyul-<br>ás alatt<br>maradt | meg-<br>gyo-<br>gyult | meg-<br>halt                                      | meg-<br>gyo-<br>gyult | meg-<br>halt | meg-<br>halt |          |
|                                             |                 |         |          |                         |                  |                 |          | 17                    | 6            | 131                                 | 1045                  | 399                                               | 515                   |              |              |          |
|                                             |                 |         |          |                         |                  |                 |          | 154                   | 9            | 145                                 | 6                     | 60                                                | 41                    | 13           |              |          |
|                                             |                 |         |          |                         |                  |                 |          | 1                     | 1            | 18                                  | 19                    | 6                                                 | 7                     |              |              |          |
|                                             |                 |         |          |                         |                  |                 |          |                       |              |                                     |                       |                                                   |                       |              |              |          |

Medgyesi Tivadar,  
h. polgármester.

**Biasini gyorsutazási intézete 1873.  
év augusztus 15-től kezdve**  
gyorskocsi járatait naponta  
**Kolozsvárról Szamosujvár-Deésen ke-  
resztül Beszterczéig és vissza** fogja ki-  
terjeszteni.

Indul Kolozsvárról Szamosujvár és Deésig na-  
ponta kétszer reggeli 7 és délután 3 órakor; a  
reggeli 7 órakor induló gyorskocsival egész Besz-  
terczéig utazhatni.

Beszterczéről naponta reggel 6 órakor, Dé-  
ésről naponta kétszer, reggeli 7 és délután 2 óra-  
kor, Szamosujvárról naponta kétszer, reggeli 8  
óra 30 perc és délután 3 óra 30 perczkor Ko-  
lozsvár felé.

Helyek árai a conductornál és irodákban van-  
nak kifüggesztve. 40 kr-ával mértföldenként, 30  
font szabadpögdgyázzsal számítva. E szerint Kolozs-  
várról Szamosujvárig 1-ső hely 2 frt 40 kr, 2-ik  
hely 1 frt 80 kr. Kolozsvárról Deésig 1-ső hely 3  
frt 20 kr, 2-ik hely 2 frt 70 kr. Kolozsvárról  
Bethlenig 1-ső hely 4 frt 80 kr, 2-ik hely 4 frt  
20 kr. Kolozsvárról Sömkerékig 1-ső hely 5 frt.  
40 kr, 2-ik hely 4 frt 80 kr. Kolozsvárról Besz-  
terczéig 1-ső hely 6 frt 40 kr, 2-ik hely 5 frt 20  
kr. Beszterczétől Sömkerékig 1-ső hely 1 frt 30  
kr, 2-ik hely 1 frt 10 kr. Beszterczétől Bethlenig  
1-ső hely 1 frt 80 kr, 2-ik hely 1 frt 40 kr.  
Beszterczéről Deésig 1-ső hely 3 frt 20 kr, 2-ik  
hely 2 frt 70 kr. Beszterczéről Sz.-Ujvárig 1-ső  
hely 4 frt, 2-ik hely 3 frt 40 kr. Beszterczéről

Apahidáig 1-ső hely 6 frt 2-ik hely 5 frt. Tul-  
suly mértföldenként 1/2 kr-ával számítatik.  
Felvételi iroda Kolozsvárt Biasini szállodája,  
Sz.-Ujvárt Begeczsán ur kereskedésében, Deésen  
a Veresfogadóban, Beszterczén a városi nagy ven-  
deglőben a piacon a honnét az elindulás is tör-  
ténik.  
Kolozsvárt, augusztus 13-án 1873.  
**Biasini gyorsutazási  
igazgatósa.**

Nyiltér.

[40—60]

**Titkos betegségeket  
és  
tehetetlenséget  
(elgyengült férfierőt)**  
ugyszinte  
hugycsőszűköléseket, magömléseket  
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker  
biztosítása mellett

**Dr. Handler Mór**

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

**Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig  
és délután 3 órától 5-ig.**

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13.  
szám 1-ső emelet 14. sz.

**Díjjal ellátott levelekre azon-  
nal válasz adatik.**

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

**Kereskedőknek!**

Az első angol férfi gallérok és kéz-  
előkgyára  
**A. Rabatin.**

Bécs VI. Millerutca 42.

Ajánlja gyártmányait a legjutányosabb  
gyári áron; egyszersmind biztosítékkal bi-  
ró ügynökök kerestetnek.

906

1—1

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

882

12—20

**Erdélyben**  
**a legnagyobb úti kellék gyári raktár**  
**Csapó Sándornál Kolozsvártt.**

500 darab úti faláda osztályzattal

|      |                            |                           |
|------|----------------------------|---------------------------|
|      | és a nélkül                | 4 frt. 80—20 irtig.       |
| 1000 | úti bőrdönd                | 2 frt 80 krtól 40 frtig.  |
| 500  | kézi táska                 | 80 krtól, 5 frtig.        |
| 300  | úti táska                  | 1 frt 50 krtól, 10 frtig. |
| 60   | felszerelt uti készlet     | 5 frtől, 40 frtig.        |
| 500  | szivar- és pénztárcza,     |                           |
|      | zsebbevaló és oldalt függő | 30 krtól, 5 frtig.        |
| 300  | zsebbeli gyufatartó        | 10 krtól, 2 frtig.        |
| 5000 | zsebkés                    | 20 krtól, 8 frtig.        |
| 3000 | sétapálca                  | 30 krtól, 10 frtig.       |
| 500  | eső- és napernyő           | 1 frt 10 krtól, 15 frtig. |

50 darab gummi-köpeny

|      |                                       |                                                |
|------|---------------------------------------|------------------------------------------------|
| 500  | szürke szemüveg és<br>czvikker        | 10 frtől, 24 frtig.<br>1 frtől, 2 frt 50 krig. |
| 5000 | fog- és körömkefe                     | 10 krtól 3 frtig.                              |
| 2000 | ruha- és hajkefe                      | 50 krtól, 3 frtig.                             |
| 5000 | mindenfélé fésű                       | 10 krtól, 1 frtig.                             |
| 2000 | fürdő és közöns. viselő kalap         | 60 krtól, 4 frtig.                             |
| 200  | oldaltáská, nők és férfiak<br>számára | 2 frtől, 10 frtig.                             |
| 100  | biztonsági uti pálca                  | 1 frt 50 krtól, 5 frtig.                       |
| 100  | Revolver                              | 8 frtől, 30 frtig.                             |

Legdusabb választék mindenféle közönséges és legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből,  
fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női és gyermek cipők.

látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza

III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41 kron.

a minden szombat és szerdán indulni a reggeli vonatnál és 30 napra érvényes, jegyet válthatni a

# GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér br. Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIRÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

## könyvnyomdai munkákat.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonnan felszerelt és izletes be-  
tükkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek,  
baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

## Felvállal könyomdai munkát is.

### HIVATALOS MUNKÁKRA NEZVE

a nyomda — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve,  
hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztetnek be. és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak**,  
a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövi-  
debb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

133—\*

## Gámán János örökösei könyvnyomdája.